

๑๓๕๕

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๖๗ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ สิงหาคม ๒๔๘๘

พระราชบัญญัติ

พนักงานอัยการ

พ.ศ. ๒๔๘๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘

เป็นปีที่ ๑๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระ
บรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควร ปรับปรุง กฎหมายว่าด้วยพนักงาน
อัยการให้เหมาะสม

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๘

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พุทธศักราช ๒๔๗๘ พระราชบัญญัติพนักงานอัยการ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๗๘ และบรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมอัยการ

“รองอธิบดี” หมายความว่า รองอธิบดีกรมอัยการ

“ผู้อำนวยการกอง” หมายความว่า ผู้อำนวยการกอง
ในกรมอัยการ

เล่ม ๑๒ ตอนที่ ๖๗ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ สิงหาคม ๒๔๘๗

“พนักงานอัยการ” หมายความว่า ข้าราชการสังกัดกรมอัยการผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดี

“ดำเนินคดี” หมายความว่า ดำเนินการไปตามอำนาจและหน้าที่ในทางอรรถคดีของพนักงานอัยการ

มาตรา ๕ พนักงานอัยการได้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้

๑. อธิบดี
๒. รองอธิบดี
๓. ผู้อำนวยการกอง
๔. ผู้อำนวยการอัยการภาค
๕. อัยการประจำกรม
๖. อัยการจังหวัดเอก
๗. อัยการประจำกอง
๘. อัยการจังหวัด
๙. อัยการจังหวัดผู้ช่วย
๑๐. อัยการผู้ช่วย และ
๑๑. ผู้ที่ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๖๗ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ สิงหาคม ๒๔๙๘

มาตรา ๖ ให้มีพนักงานอัยการไว้เป็นทนายแผ่นดินประจำศาลยุติธรรมชั้นต้นทุกศาล

มาตรา ๗ การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของพนักงานอัยการ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘ การแต่งตั้งพนักงานอัยการจะต้องแต่งตั้งจากบุคคลที่เป็นสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา

มาตรา ๙ ในภาคหนึ่ง ๆ ให้มีพนักงานอัยการนายหนึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการอัยการประจำภาคเรียกว่า “ผู้อำนวยการอัยการภาค”

ในท้องที่ที่ตั้งศาลจังหวัดให้มีพนักงานอัยการนายหนึ่งเป็นหัวหน้า เรียกว่า “อัยการจังหวัดเอก” หรือ “อัยการจังหวัด” และให้มีผู้ช่วยเรียกว่า “อัยการจังหวัดผู้ช่วย” หรือ “อัยการผู้ช่วย”

มาตรา ๑๐ ในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ให้พนักงานอัยการซึ่งรับราชการประจำอยู่ในราชการส่วนกลางเป็นพนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นทุกศาล ให้อธิบดีหรือรองอธิบดีหรือ ผู้อำนวยการกองที่ได้รับมอบหมายหน้าที่จาก

เล่ม ๑๒ ตอนที่ ๕๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๘

อธิบดี เป็นหัวหน้าในการปฏิบัติราชการของพนักงานอัยการ
ประจำศาลชั้นต้นนั้น

มาตรา ๑๑ พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(๑) ในคดีอาญา มีอำนาจและหน้าที่ตาม ประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและตามกฎหมายอื่น ซึ่ง
บัญญัติว่าเป็นอำนาจและ หน้าที่ ของกรม อัยการ หรือ พนักงาน
อัยการ

(๒) ในคดีแพ่ง มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีแทน
รัฐบาลในศาลทั้งปวง กับมีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายอื่น
ซึ่งบัญญัติว่าเป็นอำนาจและหน้าที่ของกรมอัยการหรือพนักงาน
อัยการ

(๓) ในคดีแพ่งหรืออาญาซึ่งเจ้าพนักงานถูกฟ้องในเรื่อง
การที่ได้กระทำไปตามหน้าที่คดี หรือในคดีแพ่งหรืออาญาที่
ราษฎรผู้หนึ่งผู้ใดถูกฟ้องในเรื่องการที่ได้ กระทำตามคำสั่งของ
เจ้าพนักงานซึ่งได้สั่งการโดยชอบด้วยกฎหมายหรือเข้าร่วมกับ
เจ้าพนักงานกระทำการในหน้าที่ราชการคดี เมื่อเห็นสมควร
พนักงานอัยการจะรับแก้ต่างก็ได้

เล่ม ๑๒ ตอนที่ ๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ สิงหาคม ๒๔๘๘

(๔) ในคดีแพ่งที่เทศบาลหรือสุขาภิบาลเป็นโจทก์หรือเป็นจำเลย ซึ่งมีใช้เป็นคดีพิพาทกับรัฐบาล เมื่อพนักงานอัยการเห็นสมควรจะรับว่าต่างหรือแตกต่างกันได้

(๕) ในคดีแพ่งที่นิติบุคคลซึ่งได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้นเป็นโจทก์หรือเป็นจำเลย และมีใช้เป็นคดีพิพาทกับรัฐบาล เมื่อพนักงานอัยการเห็นสมควรจะรับว่าต่างหรือแตกต่างกันได้

(๖) ในคดีที่ราษฎรผู้หนึ่งผู้ใดฟ้องเองไม่ได้โดยกฎหมายห้าม เมื่อเห็นสมควรพนักงานอัยการมีอำนาจเป็นโจทก์ได้

(๗) ในคดีที่ศาลชั้นต้นลงโทษบุคคลใดโดยลำพัง ถ้าศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ปล่อยผู้นั้น เมื่อพนักงานอัยการเห็นสมควรจะฎีกาก็ได้

(๘) ในกรณีที่มีการผิดสัญญาประกันจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามสัญญานั้น และในการนั้นมีให้เรียกค่าฤชาธรรมเนียมจากพนักงานอัยการ

มาตรา ๑๒ อธิบดีและรองอธิบดีมีอำนาจดำเนินคดีได้ทุกศาล ผู้อำนวยการอัยการภาคมีอำนาจดำเนินคดีได้ทุกศาล

เล่ม ๑๒ ตอนที่ ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ สิงหาคม ๒๔๕๘

ในเขตภาค พนักงานอัยการผู้หนึ่งมีอำนาจดำเนินคดีได้เฉพาะศาลแห่งท้องที่ที่พนักงานอัยการผู้นั้นรับราชการประจำ เว้นแต่

(๑) เมื่ออธิบดีได้มีคำสั่งให้พนักงานอัยการซึ่งรับราชการประจำในท้องที่หนึ่งไปช่วยราชการในอีกท้องที่หนึ่งชั่วคราว หรือให้ไปดำเนินคดีโดยเฉพาะเรื่อง หรือเมื่อผู้อำนวยการอัยการภาคได้มีคำสั่งให้พนักงานอัยการซึ่งรับราชการประจำในท้องที่หนึ่งในเขตภาค ไปช่วยราชการในอีกท้องที่หนึ่งชั่วคราว หรือให้ไปดำเนินคดีโดยเฉพาะเรื่อง ภายในเขตภาค และอธิบดีหรือผู้อำนวยการอัยการภาคแล้วแต่กรณี ได้แจ้งให้ศาลแห่งท้องที่นั้นทราบแล้ว พนักงานอัยการผู้นั้นมีอำนาจดำเนินคดีได้ตลอดถึงศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา

(๒) เมื่อคดีที่พนักงานอัยการได้ดำเนินไว้ในศาลชั้นต้น ขึ้นมาสู่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา พนักงานอัยการผู้ดำเนินคดีนั้น หรือพนักงานอัยการผู้หนึ่งซึ่งประจำศาลชั้นต้นนั้น หรือพนักงานอัยการซึ่งรับราชการประจำอยู่ในราชการส่วนกลางมีอำนาจดำเนินคดีในศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาได้

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๖๗ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๘

(๓) ในคดีที่ศาลส่งประเด็นไปสืบพยานยังศาลอื่นหรือโอนคดีไปพิจารณายังศาลอื่น พนักงานอัยการประจำศาลอื่นนั้น หรือพนักงานอัยการผู้ดำเนินคดีมาแต่ต้นหรือพนักงานอัยการซึ่งประจำศาลที่ดำเนินคดีมาแต่ต้น มีอำนาจดำเนินคดีนั้นในศาลที่สืบพยานตามประเด็นหรือศาลที่รับโอนคดีนั้นได้

มาตรา ๑๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมายเฉพาะในคดีที่ต้องตั้งตนที่พนักงานอัยการ พนักงานอัยการมีอำนาจออกหมายเรียกบุคคลใด ๆ นอกจากพยานของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่คู่ความฝ่ายนั้นยินยอมมาให้การต่อพนักงานอัยการ โดยจะให้สาบานหรือปฏิญาณตัวก็ได้

มาตรา ๑๔ ในการออกหมายเรียกตามความในมาตรา ๑๓ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ และมาตรา ๕๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตร ๑๕ ในการใช้อำนาจหรือกระทำหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่น ให้อธิบดีมีอำนาจทำคำสั่งเฉพาะเรื่อง หรือวางระเบียบไว้ให้พนักงานอัยการปฏิบัติก็ได้

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๖๗ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ สิงหาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๑๖ ในการปฏิบัติราชการ นอกจากการใช้อำนาจหรือกระทำหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่น ให้พนักงานอัยการซึ่งรับราชการอยู่ในส่วนภูมิภาคพึงบังคับบัญชาผู้ว่าราชการภาค ผู้อำนวยการอัยการภาค และผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี แต่ทั้งนี้ไม่ลบล้างอำนาจของอธิบดี

มาตรา ๑๗ รัฐมนตรีมีอำนาจทำคำสั่งหรือวางระเบียบให้พนักงานอัยการ ทำหน้าที่อื่นใด นอกจากหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่นได้ คำสั่งนั้น ๆ จะเป็นคำสั่งเฉพาะเรื่องหรือจะวางเป็นระเบียบไว้ให้พนักงานอัยการทำหน้าที่อย่างใดก็ได้ เว้นแต่คำสั่งหรือระเบียบนั้น ๆ จะขัดต่องานในหน้าที่หรืออาจทำให้งานในหน้าที่เสื่อมทรามได้

มาตรา ๑๘ ถ้าพนักงานอัยการผู้เป็นหัวหน้าไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้พนักงานอัยการผู้เป็นหัวหน้านั้นแต่งตั้งพนักงานอัยการอื่นรักษาการแทนในส่วนราชการนั้น แต่ถ้ามิได้แต่งตั้งผู้ใดไว้ก็ให้พนักงานอัยการผู้มีอาวุโสตาม ระเบียบแบบแผนรักษาการแทน

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๖๗ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ สิงหาคม ๒๔๕๘

แต่ทั้งนี้ อธิบดีหรือรัฐมนตรีอาจสั่งเปลี่ยนแปลงได้

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่กระทรวง ทบวง กรม หรือทบวง
การเมืองที่มีฐานะเทียบกระทรวงหรือกรม ประสงค์จะแต่งตั้ง
ข้าราชการในสังกัดให้ ดำเนินคดีแพ่งในศาลใด ศาลหนึ่งหรือ
หลายศาล ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของตนเป็นประจำหรือ
เฉพาะคดีใดคดีหนึ่ง ให้แจ้งให้อธิบดีทราบ เมื่ออธิบดีเห็น
ชอบในคุณสมบัติของข้าราชการผู้ซึ่งจะได้รับแต่งตั้ง และ
อธิบดีได้แจ้งไปยังกระทรวงยุติธรรมเพื่อแจ้งให้ศาลทราบแล้ว
ก็ให้ ข้าราชการผู้นั้นมีอำนาจดำเนิน คดีแทนได้ ตลอดถึง ศาล
อุทธรณ์และศาลฎีกา

ข้าราชการผู้ที่จะดำเนินคดีตั้งว่ามาในวรรคก่อน ต้อง
เป็นเนติบัณฑิตหรือได้รับปริญญาตรี หรือปริญญากฎหมาย
ในต่างประเทศที่เนติบัณฑิตยสภายอมเทียบว่าเสมอด้วยเนติ
บัณฑิตและเป็นสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา

มาตรา ๒๐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษา
การตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง
เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

เล่ม ๑๒ ตอนที่ ๖๗ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ สิงหาคม ๒๔๙๘

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
แล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ:— เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ
เนื่องจากพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่ง
ได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ (ฉบับที่ ๒)
พุทธศักราช ๒๔๗๙ ได้บัญญัติขึ้นในสมัยที่ยังมิได้มีการกฎหมายแบ่ง
ส่วนราชการเป็นภาค และในปัจุบันตำแหน่งของพนักงานอัยการบาง
ตำแหน่งได้เปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมแห่งการบริหารราชการ
ซึ่งเป็นเหตุให้มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ นอกจากนี้ยังมีบท
บัญญัติบางมาตราหมดความจำเป็นที่จะคงให้บัญญัติไว้ในขณะนี้ เช่น
บทบัญญัติเฉพาะภาค เป็นต้น จึงเป็นการสมควรที่จะปรับปรุงแก้ไขใหม่
เพื่อให้พนักงานอัยการในส่วนราชการประจำภาคได้มีอำนาจดำเนินคดี
ภายในเขตภาค และให้พนักงานอัยการได้มีอำนาจหน้าที่ตรงตาม
ตำแหน่ง.